

MEREKA-BENTUK LENGKUNG TIMMER SELANJAR G^2 SECARA ITERATIF

¹R. Gobithasan & ²Jamaludin M., A

¹Dept Of Mathematics, Fst, Kustem,
Mengabang Telipot, 21030,
Kuala Terengganu, Malaysia

²School Of Mathematical Sciences,
Universiti Sains Malaysia,
11800, Minden, Penang, Malaysia

McI-c ¹gobithasan@kustem.edu.my, ²jamaluma@cs.usm.my

ABSTRAK

Aspek keselajaran geometri G^2 diteliti dalam kertas kerja ini disebabkan pentingnya membentuk 'fair curve' untuk proses pembuatan bahan seperti badan kereta atau kapal, trajektori robot dan sebagainya. Apabila terdapat bilangan titik interpolasi yang banyak, pembentukan data G^2 untuk set titik itu menjadi sukar. Oleh itu, Satu algoritma ini telah diusahakan untuk membentuk lengkung Timmer selanjar G^2 secara automatik untuk set data yang diberikan. Algoritma ini akan mengira unit tangen vektor dan kelengkungan secara iteratif bagi titik interpolasi yang diberikan.

Kata kunci : lengkung Timmer cebis demi cebis, keselajaran geometri G^2 , interpolasi, keselajaran kelengkungan.

1. Pengenalan

Harry Timmer dari McDonnell Douglas adalah pengasas lengkung Timmer parametrik kubik. Timmer(1980) telah memperbaiki lengkung Bezier dengan memastikan lenkung tersebut mengikut poligon kawalan dengan lebih rapat. Walau bagaimanapun, pereka-bentuk tidak tertarik dengan lengkung Timmer kerana lengkung Timmer tidak memuaskan syarat entiti hul cembung. Namun demikian, lengkung lain yang senantiasa dikaji adalah lengkung Bezier, Ball, β -Spline dan NURBS.

Keselajaran geometri merupakan salah satu bidang dalam rekabentuk geometri berasaskan computer (CAGD) yang pesat dikaji. Mereka-bentuk lengkung G^2 dan permukaan untuk perisian CAD merupakan masalah yang telah dihadapi untuk jangka masa yang panjang. Usaha awal dalam menangani masalah ini boleh diperolehi daripada Meek(2002), Sollig & Koch (1996) dan Goodman & Unsworth (1988). Kajian ini mencadangkan satu algoritma untuk membentuk lengkung Timmer dengan keselajaran G^2 yang menginterpolasi set titik yang diberikan. Algoritma ini dapat mengira data G^2 secara iteratif untuk

membentuk lengkung Timmer cebis demi cebis bagi set titik yang diberikan Dalam bahagian terakhir, kelebihan algoritma yang dicadangkan diterangkan dengan lanjut melalui contoh berangka

2. Kubik Parametrik Timmer

Timmer(1980) mereka *kubik parametrik Timmer* dengan memanipulasi lengkung Bezier. Beliau memaksa lengkung tersebut menginterpolasi titik pertama dan titik akhir serta menjadi tangen dengan poligon kawalan itu pada titik-titik tersebut Sebagai tambahan, beliau juga memaksa lengkung tersebut untuk melalui titik tengah segmen garisan $P_{1,1}$ - $P_{1,2}$

Andaikan $P_i(x_i, y_i)$, $P_{i,1}(x_{i,1}, y_{i,1})$, $P_{i,2}(x_{i,2}, y_{i,2})$ dan $P_{i+1}(x_{i+1}, y_{i+1})$ diwakili sebagai titik kawalan lengkung Timmer, $H_i(t)$. Maka, kubik parametrik Timmer boleh ditulis sebagai

$$\begin{aligned} H_i(t) &= (x(t), y(t)) \\ &= (1-2t)(1-t)^2 P_i + 4t(1-t)^2 P_{i,1} + 4t^2(1-t) P_{i,2} + (2t-1)t^2 P_{i+1} \end{aligned} \quad (1)$$

yang $0 \leq t \leq 1$. Ciri-ciri lengkung Timmer [Lihat Gobithasan (2004) & Gobithasan & Jamaludin (2004)] adalah.

- sistem koordinat bebas,
- tidak mematuhi entiti hul cembung, CHP
- tidak mematuhi entiti 'variation diminishing', VIP
- simetri,
- tidak berubah bentuk di bawah transformasi,
- menginterpolasi titik hujung dan titik tengah $P_{1,1}$ - $P_{1,2}$.

Boleh dirumuskan bahawa lengkung Timmer bersifat setara dengan lengkung Bezier dan β -spline kecuali untuk syarat CHP, VIP dan mempunyai interpolasi tambahan pada titik tengah $P_{1,1}$ - $P_{1,2}$

Kaedah alternatif untuk membentuk lengkung Timmer adalah melalui penggunaan titik kawalan hujung iaitu P_i dan P_{i+1} , dan unit tangent vector masing-masing $T_i(M_i, N_i)$ dan $T_{i+1}(M_{i+1}, N_{i+1})$ bagi mengira titik $P_{i,1}$ dan $P_{i,2}$. Ini dapat dilakukan dengan menggunakan Pers (2)

$$\begin{aligned} P_{i,1}(x_{i,1}, y_{i,1}) &= (x_i + \frac{1}{\alpha_i} M_i, y_i + \frac{1}{\alpha_i} N_i) \\ P_{i,2}(x_{i,2}, y_{i,2}) &= (x_{i+1} - \frac{1}{\alpha_i} M_{i+1}, y_{i+1} - \frac{1}{\alpha_i} N_{i+1}) \end{aligned} \quad (2)$$

yang α_i ialah nombor nyata positif. Kelebihan kaedah ini adalah seseorang dapat mengawal arah lengkung Timmer hanya dengan mengawal vektor tangen unit yang diberikan

2.1. Penganggaran vektor tangen unit

Vektor tangen unit pada titik interpolasi boleh didefinisikan oleh pereka-bentuk secara interaktif Sarfraz & Razzak (2002) telah memperkenalkan satu kaedah pilihan berasaskan jarak untuk vektor tangen bagi lengkung terbuka dengan menggunakan titik interpolasi (Sila rujuk Sarfraz & Razzak (2002) jika lengkung tertutup diperlukan). Persamaan untuk memperoleh vektor tangen pada setiap titik interpolasi diberikan dalam Pers. (3)-(5).

$$D_0 = 2(P_1 - P_0) - \frac{(P_2 - P_0)}{2} \quad (3)$$

$$D_n = 2(P_n - P_{n-1}) - \frac{(P_n - P_{n-2})}{2} \quad (4)$$

$$D_i = \alpha_i(P_i - P_{i-1}) + (1 - \alpha_i)(P_{i+1} - P_i) \quad (5)$$

yang $\alpha_i = \frac{\|P_{i+1} - P_i\|}{\|P_{i+1} - P_i\| + \|P_i - P_{i-1}\|} \quad (6)$

bagi $i=1, 2, \dots, n-1$. Pers. (3) mewakili vektor tangen di P_0 , Pers. (4) mewakili vektor tangen di titik akhir, P_n dan akhirnya Pers. (5) mewakili vektor tangen untuk P_i sehingga P_{n-1} . Dalam kertas kerja ini, vektor tangen unit digunakan untuk menentukan arah tuju lengkung. Oleh demikian, vektor tangen unit di setiap titik interpolasi dikira mengikut Pers. (7)-(9).

$$T_0 = (M_0, N_0) = \frac{D_0}{\|D_0\|} \quad (7)$$

$$T_n = (M_n, N_n) = \frac{D_n}{\|D_n\|} \quad (8)$$

$$T_i = (M_i, N_i) = \frac{D_i}{\|D_i\|} \quad (9)$$

yang $i=1, 2, \dots, n-1$.

2.2. Terbitan Pertama Dan Kedua Bagi Kubik Parametrik Timmer

Dengan menggunakan Pers. (1) dan (2), Pers. (10) diperoleh. Maka, setiap lengkung Timmer, $H_i(t)$, dikawal oleh satu pembolehubah, contohnya α_i .

$$H_i(t) = \frac{P_i \alpha_i + 4(t-1)[T_i(t-1) + T_{i+1}t] + t \alpha_i (2t-1)(P_i - P_{i+1})}{\alpha_i} \quad (10)$$

Terbitan pertama dan kedua bagi $H_i(t)$ adalah seperti Pers (11) and (12) masing-masing

$$H'_i(t) = \frac{4[P_i - 2(2T_i + T_{i+1})t + 3(T_i + T_{i+1})t^2] + 6t(t-1)(P_i - P_{i+1})\alpha_i}{\alpha_i} \quad (11)$$

$$H''_i(t) = \frac{-8(2T_i + T_{i+1}) + 24(T_i + T_{i+1})t + 6\alpha_i(2t-1)(P_i - P_{i+1})}{\alpha_i} \quad (12)$$

3. Skema G^2 Iteratif

3.1. Data G^2

Data G^2 merangkumi satu set titik, vektor tangen unit bagi titik-titik tersebut dan kelengkungan pada setiap titik berkenaan. Lengkung G^2 merupakan lengkung yang melalui titik yang diberikan, sepadan dengan vektor tangen unit dan kelengkungan yang diberikan pada setiap titik berkenaan [Meek(2002), Meek & Walton (1998)]. Rumus kelengkungan [Farin(1989a, 1989b, 1997)], ditakrif dalam 2D sebagai

$$\begin{aligned} \kappa_i(t) &= \frac{H'_i(t) \times H''_i(t)}{\|H'_i(t)\|^3} \\ &= \frac{(v'(t), v''(t)) \times (v''(t), v'''(t))}{(\sqrt{(v'(t))^2 + (v''(t))^2})^3} \\ &= \frac{(v'(t) v'''(t)) - (v''(t) v''(t))}{((v'(t))^2 + (v''(t))^2)^{3/2}} \end{aligned} \quad (13)$$

Kelengkungan diberikan tanda positif jika bulatan kelengkungan berada pada kiri lengkung dan tanda negatif jika bulatan kelengkungan berada pada kanan [Meek(2002)] Jejar bulatan bagi suatu kelengkungan, R_i , ialah nilai mutlak salingan Pers (13)

3.2. Skema iteraktif untuk membentuk lengkung Timmer selanjur G^2

Pada bahagian ini, satu skema baru diperkenalkan untuk memperoleh lengkung Timmer secara cebis demi cebis yang selanjur G^2 . Titik data ialah satu set titik dalam koordinat Kartesian dimana titik-titik ini adalah dalam bentuk $P_i(x_i, y_i)$

untuk $i=0, 1, \dots, n$ Keseluruhan G^2 adalah tidak sah di P_i jika P_i, P_{i+1}, P_{i+2} (atau P_i, P_{i-1}, P_{i-2}) adalah kolinear [4] Adalah mudah untuk mendefinisikan data G^2 bagi membentuk lengkung Timmer selangar G^2 apabila bilangan titik interpolasi adalah kecil Ini merupakan kaedah interaktif yang berupa konvensional Namun, jika terdapat bilangan titik yang banyak, pembentukan data G^2 untuk titik interpolasi tersebut menjadi sukar. Oleh itu, bahagian ini membincangkan satu algoritma bagi mengatasi masalah tersebut.

Kelengkungan diberikan sebagai Pers (13), dan dengan menggunakan Pers. (11) dan (12), persamaan kelengkungan kini menjadi seperti Pers (14)

$$\kappa_i(t) = \frac{8\{4M_{i,i}N_i[1+3(t-1)t]-4M_iN_{i,i}[1+3(t-1)t]+3[N_i(t-1)^2-N_{i,i}t^2](x_i-x_{i,i})\alpha_i-3M_i(t-1)^2(y_i-y_{i,i})\alpha_i+3M_{i,i}t^2(y_i-y_{i,i})\alpha_i\}}{\alpha_i^2\{\alpha_i^2\{4[M_i-2(2M_i+M_{i,i})t+3(M_i+M_{i,i})t^2]+6(t-1)t(x_i-x_{i,i})\alpha_i\}^2+4[N_i-2(2N_i+N_{i,i})t+3(N_i+N_{i,i})t^2]+6(t-1)t(y_i-y_{i,i})\alpha_i\}^2\}} \quad (14)$$

Apabila $t=0$, $\kappa_i(t)$ menjadi:

$$\kappa_i(0) = \frac{\alpha_i}{8} \{4M_{i,i}N_i - 4M_iN_{i,i} + 3[N_i(x_i - x_{i,i}) + M_i(y_{i,i} - y_i)]\alpha_i\} \quad (15)$$

Apabila $t=1$, $\kappa_i(t)$ menjadi:

$$\kappa_i(1) = \frac{\alpha_i}{8} \{N_i[3\alpha_i(x_{i,i} - x_i) - 4M_i] + M_{i,i}[4N_i + 3(y_i - y_{i,i})\alpha_i]\} \quad (16)$$

Langkah pertama yang diambil adalah untuk menetapkan α_0 sebagai nombor nyata yang bernilai positif. Dengan menggantikan α_0 , kita boleh mengira $\kappa_0(1)$ dengan Pers (16).

Misalkan:

$$\kappa_i(0) = \kappa_{i-1}(1) \quad (17)$$

yang $i=1, 2, \dots, n$. Dengan menggunakan Pers (15) dan (17), Pers (18) diperoleh dalam bentuk kuadratik:

$$a\alpha_i^2 + b\alpha_i + c = 0 \quad (18)$$

yang

$$a = \frac{3}{8} [N_i(x_i - x_{i,i}) + M_i(y_{i,i} - y_i)]$$

$$b = \frac{1}{2}(M_{i+1}N_i - M_iN_{i+1}) \text{ dan}$$

$$c = -\lambda_{i+1}(1)$$

untuk $i=1, 2, \dots, n$. Oleh itu Pers (18) mempunyai punca nyata bila $b^2 - 4ac \geq 0$. Namun demikian, hanya punca positif yang diperlukan. Syarat ini dapat membantu memeriksa kembali samada terdapat penyelesaian untuk membentuk lengkung Timmer keselanjaran G^2 untuk titik data yang diberikan. Jika tiada penyelesaian bagi suatu cebis, maka kaedah konvensional dapat diterapkan. Penyelesaian am untuk α_i , yang $i=1, 2, \dots, n$ diberikan dalam Pers. (19).

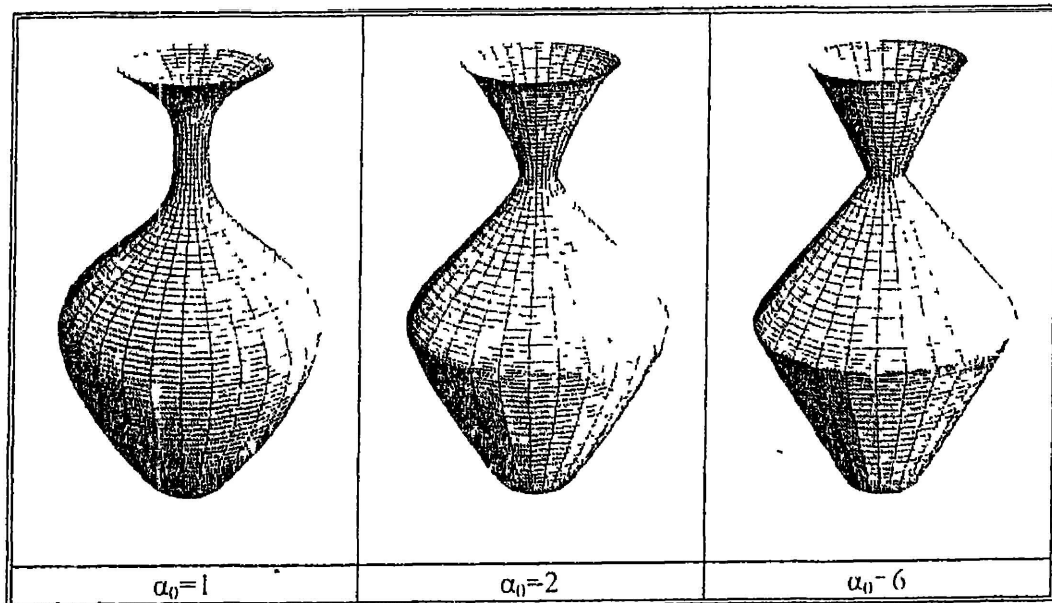
$$\alpha_i = \frac{4[\lambda_{i+1}(1)]}{(M_{i+1}N_i - M_iN_{i+1}) \pm \sqrt{(M_{i+1}N_i - M_iN_{i+1})^2 + 6[\lambda_{i+1}(1)][N_i(v_i - v_{i+1}) + M(v_{i+1} - v_i)]}} \quad (19)$$

Akhirnya satu penyelesaian dengan α_i sebagai nombor nyata positif, jika wujud dipilih untuk membentuk lengkung $II_i(t)$ menggunakan Pers (19) dan (10). Algoritma am untuk membentuk lengkung Timmer keselanjaran G^2 ditunjukkan dibawah

(1) Untuk $i=0$ hingga n buat
 Definisikan $P_i(x_i, y_i)$,
 kira $T_i(M_i, N_i)$ menggunakan Pers (7)-(9),
 (2). definisikan α_0 ,
 kira $\lambda_0(1)$ menggunakan Pers (16);
 bentuk lengkung, $II_0(t)$, dengan $0 \leq t \leq 1$ dimana $II_0(t)$ diberikan oleh Pers. (10),
 (3). Untuk $i=1$ hingga $n-1$ buat
 Selesaikan persamaan (19) untuk memperoleh α_i ;
 pilih α_i dengan nombor positif nyata,
 bentuk lengkung, $II_i(t)$, dengan $0 \leq t \leq 1$ dimana $II_i(t)$ diberi oleh Pers. (10);

4. Contoh Berangka : Profil Pasu Bunga

Dalam bahagian ini, empat titik interpolasi disambung dengan keselanjaran G^2 untuk memperoleh profil sebuah pasu bunga. Titik-titik tersebut adalah seperti berikut. $P_0 = (1,0)$, $P_1 = (3.5,5)$, $P_2 = (0.5,9)$ dan $P_3 = (2,12)$. Algoritma yang dicadangkan dalam kertas kerja ini diaplikasikan untuk menunjukkan kelebihanannya. Profil pasu ini kemudian diputar pada satah-y untuk memperoleh permukaan pasu. Algoritma ini hanya memerlukan titik data untuk membentuk lengkung Timmer keselanjaran G^2 . α_0 yang berlainan diberikan untuk mendapatkan lengkung yang berbeza dari segi bentuk. Permukaan revolusi yang dihasilkan adalah seperti dalam Rajah 1.

Rajah 1. Algoritma iteratif menghasilkan lengkung Timmer selanjut G^2 yang bersifat global, (dari kiri) $\alpha_0=1$, $\alpha_0=2$ dan $\alpha_0=6$

Adalah ketara bahawa jika α_0 menokok hingga 10, lengkung selanjut G^2 menyusut kepada garisan yang menyambungkan titik interpolasi dan jika α_0 menyusut kepada 1, lengkung itu mengembang. Oleh itu, kelebihan algoritma ini adalah vektor tangen unit dan kelengkungan pada titik interpolasi dikira secara iteratif. Namun, algoritma ini menghasilkan lengkung Timmer yang bersifat global dengan suatu cebis khas tidak dapat dimodifikasi. Jika modifikasi untuk sesuatu cebis diperlukan, kaedah konvensional boleh dilaksanakan dengan data G^2 untuk cebis tersebut dibentuk secara interaktif.

5. Kesimpulan

Dalam kajian ini, algoritma untuk menghasilkan lengkung Timmer cebis demi cebis yang selanjut G^2 secara automatik dicadangkan. Kelebihan algoritma ini diterangkan pada bahagian akhir dengan berpandukan profil sebuah pasu. Pereka-bentuk tidak menyedari akan kecekapan lengkung Timmer dan tidak ingin menggunakan lengkung ini kerana tidak memenuhi syarat entiti hul cembung. Kelebihan lengkung Timmer adalah ianya menuntaskan bahagian tengah garisan yang menyambung $P_{1,1}$ hingga $P_{1,2}$ boleh digunakan sebagai titik interpolasi tambahan oleh pereka bentuk untuk menghasilkan lengkung cebis demi cebis dengan efisien.

6. Penghargaan

Penulis pertama ingin merakamkan setinggi terima kasih kepada pihak KUSTEM yang sedang menaja pembelajaran peringkat Ph.D. beliau di Universiti Sains Malaysia Kedua-dua penulis juga ingin merakamkan terima kasih kepada pihak USM yang telah menyediakan perisian MATHEMATICA® 5.0 yang digunakan dalam kajian ini

Rujukan

- [1] Timmer, H G. (1980). Alternative representation of parametric cubic curves and surfaces, *Computer Aided Design*, 12 (1), 25-28.
- [2] Meek, D S (2002) Coaxing a planar curve to comply, *Journal of Computational and Applied Mathematics*, 140, 599-618.
- [3] Sollig, K.H. & Koch, J. (1996). Geometric hermite interpolation with maximal order and smoothness, *Computer Aided Geometric Design*, 13, 681-695.
- [4] Goodman, T.N.T. & Unsworth, K. (1988). Shape preserving interpolation by curvature continuous parametric curves, *Computer Aided Geometric Design*, 5, 323-340.
- [5] Gobithasan, R. (2004). Designing geometrically continuous curves using Timmer parametric cubic, MSc. Thesis (2004) School of Mathematical Sciences, University Science Malaysia.
- [6] Gobithasan, R. & Jamaludin, M A. (2004). Towards G^2 Curve design with Timmer Parametric Cubic. *Proceedings of International Conference On Computer Graphics, Imaging and Visualization*, CGIV04, IEEE Computer Society, 109-114.
- [7] Sarfraz, M. & Razzak, M.F.A (2002) An Algorithm for Automatic Capturing of The Font Outlines. *Computer & Graphics*, 26, 795-804.
- [8] Meek, D S & Walton, D J. (1998) Planar Spirals that Match G^2 Hermite Data. *Computer Aided Geometric Design* 15, 103-126
- [9] Farin, G. (1989a). Trends in curve and surface design. *Computer Aided Design*, 12 (5), 293-296.
- [10] Farin, G (1989b). Curvature and the fairness of curves and surfaces in *IEEE Computer Graphics & Applications*. 9 (2), 52-57.
- [11] Farin, G (1997). *Curves and Surfaces for Computer Aided Geometric Design*, 4th edn, San Diego, Academic Press Inc

MATEMATIK DAN MASYARAKAT

**Prosiding Seminar Matematik dan Masyarakat
26 – 27 Februari 2005**

**Jabatan Matematik,
Fakulti Sains dan Teknologi,
Kolej Universiti Sains dan Teknologi Malaysia
(KUSTEM)**

dan

**Persatuan Sains Matematik Malaysia
(PERSAMA)**

2005

Matematik & Masyarakat

		(c) $1/6$	Scorang diri atau lebih dan bersama seorang saudara perempuan seibu sebapa (untuk melengkapi $2/3$) atau tidak ada saudara lelaki sebapa, atau tidak ada bapa atau datuk atau anak
		(d) Asabah bilghairih	Bersama-sama saudara lelaki sebapa
		(e) Asabah maalghairih	Apabila bersama salah seorang anak perempuan atau anak perempuan kepada anak lelaki, dua atau lebih atau bersama kedua-dua sekali.
		(f) Terdinding	Oleh anak lelaki atau anak lelaki kepada anak lelaki atau saudara lelaki seibu sebapa atau dua orang saudara perempuan seibu sebapa atau lebih (kecuali ada saudara lelaki sebapa) atau seorang saudara perempuan seibu sebapa ketika dia menerima asabah maalghairih
11.	Saudara perempuan seibu dan saudara lelaki seibu	(a) $1/6$	Scorang diri dan tidak ada anak atau bapa atau datuk
		(b) $1/3$	Dua orang atau lebih dan tidak ada anak lelaki atau anak lelaki kepada anak lelaki, bapa atau datuk
		(c) Terdinding	Oleh anak lelaki atau anak lelaki kepada anak lelaki, oleh bapa atau datuk

Terdinding : Tidak mendapat harta

Asabah : Menghabisi harta

Asabah bilghairih : Menghabisi harta dengan sebab ada orang lelaki lain

Asabah maalghairih : Menghabisi harta dengan sebab ada orang perempuan lain seperti sdr. Perempuan dan saudara perempuan sebapa (berkongsi dengan anak perempuan dan cucu perempuan)

Sumber : Dr. Wahbah al-zuhaili, al-Fiqh al-Islami wa adillatuh him 290-331; Abu Bakar Jabir al-Jaza 'ri, Minhaj al-muslim, (Dar al-Fikir, 1976), jlm. 405-407.